

Πες το κι έγινε! Ένας πολιτισμός της αμεσότητας

Αλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου

Το εδώ και τώρα: χωρο-χρονικοί προσδιορισμοί

Δεν προλαβαίνεις να σκεφτείς ή να επιθυμήσεις κάτι και πραγματοποιείται αμέσως. Λες: «Σισάμι άνοιξε», κι ανοίγει. Εδώ και τώρα. Όχι χθες, όχι αύριο. Το γοργόν και χάριν έχει. Τώρα, ετούτη την ώρα που το σκέφτεσαι, που το επιθυμείς. Με το λόγο και μόνο ή με την Τεχνολογία.

Έχουμε, βέβαια, ένα «προηγούμενο» με τον δημιουργικό λόγο του Θεού. Είπε: «Γενηθήτω φως και εγένετο φως». Ο Ελύτης επανέρχεται: «Τότε είπε και εγενήθησαν ...». Η σημερινή διαφήμιση μας επιτάσσει: «Πες το κι έγινε». Άμεσα. Χωρίς μεσολαβήσεις. «Κάντο μόνος σου», χωρίς να προηγηθεί κάποιος χρόνος αναμονής.

Θα υποστήριζα ότι υπάρχει μια διάχυτη ανυπομονησία και βιασύνη και μη ανοχή της αναβολής, ότι μπορεί να υπάρξει κάτι έστω και σύντομα. Όχι, όλα και αμέσως με τη βοήθεια μάλιστα του εκ-συν-χρονισμού των τεχνολογιών και ιδιαίτερα της ψηφιακής τεχνολογίας. Έχεις σε όλα την αίσθηση του επείγοντος. Όλα συνηγορούν για τον παρόντα χρόνο (Plädoyer der Jetztzeit: Προσκλητήριο του εδώ και τώρα). Έτσι είχε ονομαστεί μια ανοιχτή συζήτηση στο Goethe Institut της Αθήνας στις 18 Νοεμβρίου του 2017.

«Ακόμα και στον τομέα της δημιουργίας (τέχνης) παρατηρείται παγκοσμίως μία ανυπομονησία για πρωτοτυπία», όπως παρατηρούσε η ζωγράφος Αγγελική Πανταζοπούλου σε σημείωμα της για την Έκθεσή της Αποθυμία¹.

Θα προσέθετα ότι και η έννοια του τόπου παίζει τον ρόλο της σ' αυτήν την συμπύκνωση. Δεν είναι μόνο το τώρα είναι και το εδώ. Όχι εκεί, όχι πιο πέρα, όχι έως εσχάτου της γης. Το τοπικό και χρονικό έσχατον το φέρνουμε εδώ, μπροστά μας, στο πιάτο μας. Όχι μετα-τοπίσεις, ο τόπος

¹ [Αίθουσα τέχνης Τεχνχώρος, 15 Ματίου – 13 Απριλίου 2018](#)

όπου κι αν είναι εν-τοπίζεται εδώ. Έτσι και η ιστορία μιας πόλης ή επαρχίας και του πολιτισμού της, στον χώρο και τον χρόνο, εντοπίζεται σ' ένα ψηφιακό «σύννεφο» (cloud). Το εκεί και τότε γίνεται εδώ και τώρα, όπως για παράδειγμα στην παλίμψηστη τρόπον τινά άμεσης σύνδεσης ψηφιακή πύλη. Πραγματοποιήθηκε σε ερευνητικό πρόγραμμα που παρουσίασε την καθημερινή ζωή ενός αιώνα (1900 έως 2000) σε περιοχή της Ρηνανίας (Γερμανία)².

Μ' αυτόν τον τρόπο φαίνεται ότι οι γεωμέτρους θα «μετράνε» τα σύννεφα για να χρησιμοποιήσουν τα αποτυπωμένα εκεί δεδομένα στη γη. Γίνεται φανερό ότι και η ιδιωτικότητά μας κινδυνεύει. Εδώ επαληθεύεται το γνωμικό «Ουδέν κρυπτόν υπό τον ήλιον». Χαρακτηριστικός είναι και ο πίνακας του βέλγου Γιάν Φάμπρ: «Ο άνθρωπος που μετράει τα σύννεφα», αλλά και το άρθρο του Αλέξη Σταμάτη: «Τα εν οίκω στο σύννεφο», που αναφέρεται στη σημερινή ψηφιακή πραγματικότητα, με την χαρακτηριστική φωτογραφία του Frankie (ιστοσελίδα Shutterstock) σε στυλ πίνακα του René Magritte³.

Ο λόγος του Θεού και οι διαμεσολαβήσεις του

Εμείς ως Εκκλησία διερωτώμεθα πάντως για το ποια μπορεί να είναι η θέση του Λόγου του Θεού και με τι είδους διαμεσολαβήσεις θα μπορέσει να επιδράσει σε έναν πολιτισμό της αμεσότητας. Το θέμα αυτό έχει γίνει αντικείμενο ποικίλης διαπραγμάτευσης και επιστημονικής αντιμετώπισης.

² Βλ. το άρθρο του Dr. Rembert Unterstell, Alltag ohne Goldrand («Καθημερινότητα χωρίς φωτοστέφανο»), περ. Forschung 3/2018, σ. 16-19. «Το σύννεφο» από την σελ. 19.

³ Από την Έκθεση «Outlook» το 2003 στην Σχολή Ανωτάτων Καλών Τεχνών (Α.Σ.Κ.Τ.). Το άρθρο του Αλέξη Σταμάτη δημοσιεύτηκε στο «Βήμα», 27 Ιανουαρίου 2019, νέες εποχές σ. 6-7.

Είτε σε επίπεδο μεμονωμένης έρευνας είτε συλλογικότερης, όπως σε επίπεδο τοπικών ή διεθνών Συνεδρίων.

Για παράδειγμα, σε συνέδριό της η Διεθνής Εταιρεία Πρακτικής Θεολογίας (S.I.T.P) πέρασε στο Fribourg της Ελβετίας (30 Μαΐου με 3 Ιουνίου 2018)⁴. Είχε προηγηθεί το 10^ο Διεθνές Συνέδριο της ίδιας Εταιρείας στην Ottawa του Καναδά, 4 με 9 Απριλίου 2016 με ανάλογη θεματική: *Ανακαλύπτοντας, ζώντας και αναγγέλλοντας το Ευαγγέλιο σ' έναν κόσμο διαμορφωμένο από τα νέα ψηφιακά μέσα*⁵.

Το ζήτημα δεν αφορά μόνο τον Χριστιανισμό, αλλά και θρησκείες ή θρησκευτικά μορφώματα που έρχονται σε επαφή με τον καινούργιο ψηφιακό κόσμο και είναι επιδεκτικές μεταμορφώσεων και μεταστροφών. Με αυτή την θεματική, *Θρησκείες και ψηφιακός κόσμος: μεταμορφώσεις και μεταστροφές*, το δίκτυο Relicom (Relicom network) διοργάνωσε τελευταία ένα Διεθνές Συμπόσιο στη Louvain – la- Neuve 21 και 22 Μαρτίου 2019⁶.

Σε αυτόν τον διεθνή συναγωνισμό η Ορθόδοξη Εκκλησία, όχι ανταγωνιστικά αλλά συν-αγωνιστικά, επιχειρεί τον διάλογο και την συνεργασία με τον ψηφιακό κόσμο και την βοήθεια που μπορεί να της παράσχει στην ποιμαντική της διακονία, που στοχεύει πολυμερώς και πολυτρόπως στη σωτηρία του ανθρώπου. Μεταξύ πολλών άλλων πρωτοβουλιών έχουμε την πρωτοποριακή κίνηση της «Πεμπτουσίας» να οργανώσει δυο Διεθνή Συνέδρια «Ψηφιακών μέσων και Ορθόδοξης Ποιμαντικής». Ένα πρώτο τον Μάιο του 2015 στην Αθήνα⁷ και ένα δεύτερο στην Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης, Κολυμπάρι, 18-21 Ιουνίου 2018⁸, με τίτλο: *Η Ψηφιακή Οικουμένη ως χώρος επανέκφρασης της Πεντηκοστής και του «ζώντος λόγου» του Αποστόλου Παύλου*.

Ο τρόπος αυτός διαποιμάνσεως, ευαγγελισμού και επαν-ευαγγελισμού του ορθόδοξου και όχι μόνο πληρώματος, έχει κατακτήσει τους αιθέρους και πολλοί πάροχοι επιχειρούν αυτήν την ιερή αποστολή: να θέσουν στη διάθεση των χρηστών, όσο γίνεται πληρέστερα, το μήνυμα της Ορθοδόξου Εκκλησίας και τις καίριες θέσεις της πάνω σε όσα απασχολούν τον σημερινό άνθρωπο.

Ασφαλώς υπάρχει πρόσφορο έδαφος για εκτίμηση αυτής της προσφοράς και υπάρχουν περιθώρια επαίνων αλλά και κριτικής. Προς το

⁴ <https://sitp.org/prochain-congres-de-la-sitp/>

⁵ <http://www.diapoimansi.gr/PDF/SITP-2016-Ottawa-Proble%CC%81matique-et-programme.pdf>

⁶ <https://relicom.hypotheses.org/43>

⁷ <http://www.dmopc15.com/el/>

⁸ <http://www.dmopc18.com/el/>

παρόν χαιρετίζουμε πρωτοβουλίες που συνεχίζουν την από αιώνων μέριμνα της Εκκλησίας για επικοινωνία και διάλογο με το εκάστοτε σήμερα. Αρκεί στην προσπάθεια αυτή να μην χαθούμε... στη μετάφραση ή στις ερμηνείες !

Περισσότερα:

ΠΑΠΑΘΩΜΑ Γρηγορίου Δ., (Αρχιμανδρίτου), Ο Επανευαγγελισμός του σύγχρονου κόσμου ως ευθύνη της Εκκλησίας (Το δίπολο της Εκκλησιαστικής πορείας στην Ιστορία: Ιεραποστολή και Διαποίμανση των Εθνών). Θα εκδοθεί προσεχώς στον τόμο «Παύλεια 2018» της Ι. Μ. Βερούσιας, Ναούσης και Καμπανίας.

ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Αλεξάνδρου Μ. – Άγγελου Ν. ΒΑΛΛΙΑΝΑΤΟΥ, Πληροφορική Κοινωνική Θεολογία, Διδακτικές Σημειώσεις, έκδ. Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 2003, 200 σ.

ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Αλεξάνδρου Μ., Προκλήσεις για την Ποιμαντική στον 21^ο αιώνα, Ε.Ε.Θ.Σ.Π.Α., τ. ΜΣΤ' (2011), σ. 169-177, και σε ανάπτυπο και ηλεκτρονικά.

http://www.diapoimansi.gr/PDF/STAYROPOYLOS%20DIGITAL/4%20ALLA/2013/Epetiridas%20Proklis%20Poimant.%2023_5_2013.pdf

ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Αλεξάνδρου Μ., Η Πληροφορική στην ζωή μας, Προβληματισμοί και εφαρμογές στον εκκλησιαστικό χώρο, Αθήνα 1989, 44 σ. Ανάτυπον από το περ. «Εφημέριος», έτος 1988: σ. 240-243, 272-275, 296-299, 312-313.

<http://www.diapoimansi.gr/PDF/STAYROPOYLOS%20DIGITAL/2%20ARRUA%20EFHMERIOS/1988/113B%20H%20PLHROFORIKH.pdf>